

El cant de la Sibila

Students Exhibition, Catalonia
Prague Quadrennial 2023

Dissenyadors:

**Joaquim Palmada, Pol Roig
i Mireia Sintes**

Curadors:

Pau Masaló i Marta Rafa

Coorganitzat per:

Institut del Teatre, Diputació de Barcelona
Institut Ramón Llull

Introducció

Allò rar, com a concepte per desenvolupar un treball escenogràfic per a la Quadriennal de Praga, ens obre un ampli ventall de possibilitats per explorar actes rituals, quotidians o bé ja caducs de la nostra geografia. N'hi ha alguns que com la roba vintage retornen, aquest és el cas del Cant de la Sibil·la, un drama litúrgic molt popular a l'edat mitjana, però que amb el Concili de Trento va començar a desaparèixer del Mediterrani, menys a Mallorca i l'Alguer. Des del segle XIX es va anar recuperant al llarg de la nostra geografia. Una relíquia del nostre patrimoni que s'ha mantingut dempeus durant segles i que fa que encara poguem sentir la Sibil·la pronosticar la fi del món i l'arribada del Salvador.

La Sibil·la és una figura mitològica, una sacerdotessa, una profetessa que domina els oracles, els futurs, els destins, que els somnis es compleixin o que les guerres esdevinguin rius de sang. La figura de la Sibil·la prové del nostre llegat clàssic, el Cristianisme la va preservar amb l'anomenat Cant de la Sibil·la, i arriba a hores d'ara com un acte folklòric i, per tant, com un fòssil de rituals passats.

La mort de Déu i la impregnació del capitalisme en la nostra quotidianitat han fet que per a moltes persones El Cant de la Sibil·la sigui quelcom museístic.

La nostra contemporaneïtat ha perdut rituals col·lectius, ja siguin relacionats amb la fe o amb una festa major, i la covid-19 ha instigat encara més que això succeeixi i que l'individualisme prosperi, bandejant la possibilitat que els cossos comparteixin espais sense tenir cap voluntat consumista.

El Cant de la Sibil·la és un cant a un futur que s'acabarà, però que deixa entreveure que encara no succeirà. Aquest plantejament és molt contemporani. La crisi és la bandera de l'evolució de l'estructura del sistema que està dins les nostres entranyes i fora d'aquestes. Totes les que som a l'escorça de la Terra sabem que tot rebenarà, com nosaltres morim, perquè tot és eteri.

Volem agafar la Sibil·la i el Cant de la Sibil·la i dur-lo a Praga, reinterpretant-lo des de les nostres mirades, fent que no sigui un ritus allunyat del nostre present sinó que s'hi conjugui el passat i el futur. Volem retornar l'acte ritual a les nostres vides, tornar a la purgació col·lectiva, a dissoldre'ns en massa per sentir i veure una veu, la de la Sibil·la, que profetitza l'endemà com si fos un superordinador, però al mateix temps sent la Sibil·la que totes coneixem: la de les sibil·les de la nit del solstici d'hivern, la de les sibil·les pintades a la Capella Sixtina, la de les sibil·les que viuen a les coves i ho saben tot, tot, tot...

Imatge de la portada: La Sibil·la de Delfos,
fresc de Michelangelo (1508–1512).

Resum

Cada solstici d'hivern quan la nit és nit, comença El Cant de la Sibil·la.

La Sibil·la, pitonissa clàssica, profetitza el futur en el seu cant i anuncia la fi del món. Mostra el destí de la humanitat als qui l'escolten i proclama l'arribada de Jesucrist al món per salvar-los de tan fatídic final: L'Apocalipsi.

Aquest cant litúrgic s'ha escoltat al llarg dels segles arreu de la Mediterrània; els primers documents escrits en català son de la baixa edat mitjana. La Contrareforma va prohibir aquest esdeveniment, provocant que aquest instant d'esperança de la primera nit d'hivern es perdés arreu. No fou així en llocs com l'illa de Mallorca, on va continuar palpitant.

El Cant de la Sibil·la no és només una veu blanca que canta entre els murs d'una església, sinó que presenta tota una escenificació per emfatitzar el ritual anual. És també un pont entre les dues tradicions més influents a Europa: la clàssica i la judeocristiana, sobretot en regions que voregen el Mediterrani. Malgrat la seva estranyesa, el Cant de la Sibil·la s'ha mantingut en el calendari litúrgic només en alguns indrets. Els darrers anys a Catalunya, s'està recuperant.

Volem apropar El Cant de la Sibil·la als visitants de la Quadriennal de Praga i compartir amb ells aquest ritual antic i singular. Un esdeveniment local i centenari que dialoga amb una contemporaneïtat col·lectiva: una època en permanent estat de crisi, a l'espera constant d'un final definitiu, però encara amb l'esperança d'una possible salvació. La crisi mediambiental, la crisi econòmica, la crisi sanitària, la crisi de la democràcia... La crisi és la bandera del present, del progrés, de l'evolució de l'estructura del sistema que ens sosté.

El futur ha fugit del dogma i ara tothom té autonomia per imaginar-se el destí de la humanitat. Tothom imagina el futur des de la seva subjectivitat arrelada al bombardeig de notícies, estadístiques, hipòtesis, a la sobreinformació que ens envolta, al cap i a la fi. Ara la Sibil·la pot ser qualsevol de nosaltres.

Representació de El Cant de la Sibil·la a la Catedral de Palma la Nit de Nadal del 2022.

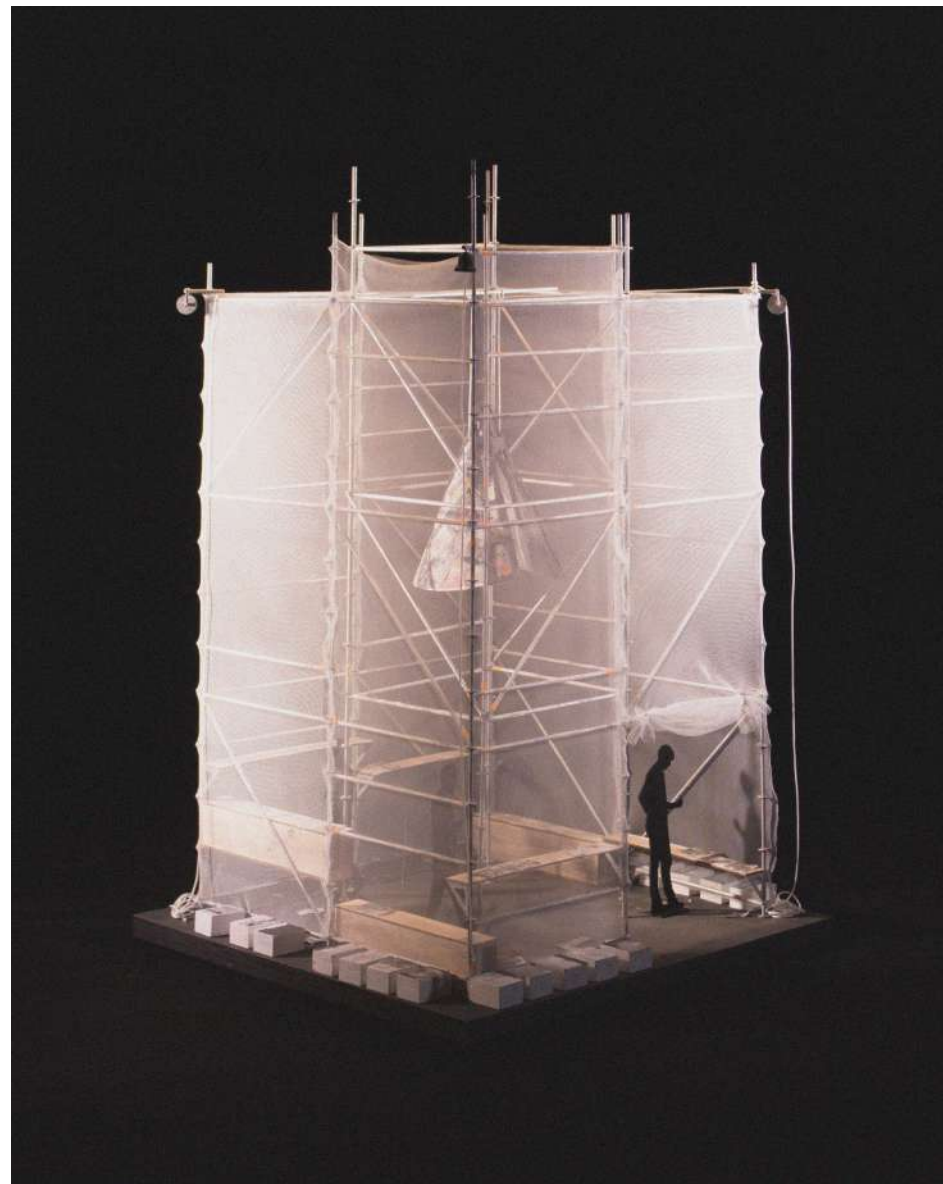
La instal·lació

La instal·lació que proposem es compon d'un element fixe en el paisatge, una bastida que recorda un campanar. Aquesta estructura contindrà un element mòbil, en suspensió: la capa de la Sibila que, penjada a la part alta de l'estructura, recordarà a una campana. L'estructura serà transitable, permetent als espectadors contemplar des de sota l'interior d'aquesta capa/campana.

Tota l'estructura tindrà un tractament visual que recordarà a les zones d'obres de qualsevol ciutat contemporània. En contrast, però, la capa/campana suspesa a l'interior, remetrà directament a una capa pluvial.

Aquest element suspès només descendirà dues vegades cada dia, just en el moment de l'acció. Serà durant en aquests moments rituals quan els espectadors podran acostar-se a la capa. El descens de la capa/campana es farà gràcies a un sistema de politges.

Tota l'estructura i els elements interns tindran en compte les necessitats específiques de l'entorn on s'instal·laran: estaran subjectes per resistir les ventades i seran resistents al sol i a la pluja. En cas de climatologia extrema, la capa haurà de ser desmuntada i emmagatzemada.

L'acció

1. El públic podrà observar i transitar per la instal·lació durant tot el dia. Hi haurà un panell on s'explicarà el ritual original, així com les instruccions del funcionament de la instal·lació.
2. A l'hora de l'acció, es tocarà una campana i es baixarà el vestit fins a terra, amb el sistema de politges. La "bufanda" del vestit s'eleva cap amunt.
3. Fora de l'estructura hi haurà cinquanta blocs de pòsters amb representacions de la fi del món en la història de l'art. El públic podrà agafar un tros d'un d'aquests i a dins representar-hi o escriure-hi amb tackers com creu que serà la fi del món.
4. Un cop s'ha intervingut el pòster s'encolarà i es posarà sobre la capa del vestit. El públic tindrà una hora per intervenir el vestit.
5. Passada l'hora, el vestit es deixarà assecar i quan estigui sec es tornarà a elevar.

